

ת"פ 50148/03/19 - מדינת ישראל נגד אברהם גבטה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
ת"פ 50148-03-19 מדינת ישראל נ' גבטה

בפני
בעניין: כבוד השופט עמי קובו
מדינת ישראל

המאשימה

נגד

אברהם גבטה

הנאשם

ב"כ המאשימה: עו"ד איריס פיקר

ב"כ הנאשם: עו"ד רויטל קוצר

גזר דין

רקע

1. הנאשם הורשע בהתאם להודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן בעבירה של **שוד בנסיבות מחמירות**, לפי סעיף 402(ב) בחוק העונשין, תשל"ז-1977.

2. על פי המתואר בעובדות כתב האישום המתוקן, ביום 9.3.19 בשעה 20:30, הלך הנאשם מאחורי המתלון - קטין יליד ספטמבר '03, ברחוב בפתח תקווה, וכאשר המתלון הסתובב לעברו, **הנאשם הוציא מכיסו סכין, קירבה למתלון ודרש ממנו את מכשיר הטלפון שלו ואת הקוד הסודי לטלפון. המתלון מסר לנאשם את מכשיר הטלפון שהחזיק בידו וכן את הקוד הסודי. הנאשם לקח את מכשיר הטלפון מהמתלון, ואמר לו שיש לו דקה לברוח מהמקום והמתלון עשה כן.**

3. הצדדים הגיעו להסדר דיוני, לפיו הנאשם הודה והורשע בכתב האישום המתוקן והופנה לקבלת תסקיר שירות המבחן, ללא הסכמה לעונש.

תסקירי שירות המבחן

4. על פי תסקירי שירות המבחן, הנאשם בן 23, סיים 12 שנות לימוד. הוא עלה לארץ עם משפחתו בגיל 4. השתלבותו במערכת החינוך, לאחר שמשפחתו שהתה במרכז קליטה, לוותה בתחושת זרות, דחייה חברתית ובאלימות כלפיו. בהתבגרותו החל להתרועע עם חברה שולית, נחשף לשימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים והעמיק מעורבותו בפלילים. בגיל 13 החל בשתיית אלכוהול בנסיבות חברתיות ובגיל 15-16 החל לצרוך סמים מסוג נייס גיא בנסיבות חברתיות. החל מגיל 20 צרך סמים מסוג קנאביס באופן מאסיבי ויומיומי, על רקע צורך בתחושת שייכות ומעמד חברתי.

בתום לימודיו התגייס לצבא ושירת במשך שנתיים כמאבטח מתקנים. תאר כי בעת שירותו הצבאי צבר חובות כספיים ולקראת שחרורו שב לצרוך סמים. לאחר שחרורו התקשה לגלות יציבות תעסוקתית, חזר להתרועע בחברה שולית ולנהל אורח חיים שולי.

במסגרת חקירת המעצר וצו פיקוח מעצר, שירות המבחן התרשם כי הנאשם מחזיק בתפיסות הנותנות לגיטימציה להתנהלות בעייתית, ממשיך לנהל קשרים שוליים וכי צריכת סמים ואלכוהול מגבירה את הסיכון במצבו. במסגרת צו הפיקוח הנאשם שולב בקבוצת עצורי בית, והשתתפותו התאפיינה בקושי במתן אמון ועמדות קורבניות. בהמשך חל שיפור בהתנהלותו הקבוצה, והוא ביקש להשתלב בקהילה טיפולית. הנאשם נקלט באישפוזית בקהילה הטיפולית "מלכישוע" בחודש נובמבר 19', אך לאחר כשבוע הושעה עקב התנהגות אלימה. בהמשך נקלט בשנית וביום 11.12.19 והורחק באופן סופי בעקבות התנהגויות אלימות נוספות. בשל כך נעצר עד לתום ההליכים. שירות המבחן התרשם אז מהיעדר בשלות לטיפול, קושי בולט בוויסות וסיכון במצבו.

הנאשם הודה, נטל אחריות למעשיו והביע חרטה, תיאר שבסמוך לביצוע העבירה צרך חומרים פסיכו-אקטיביים לאחר שנמנע מהשתתפות באירוע משפחתית נוכח חוסר יכולת לממן מתנה לבעל האירוע, ומתוך תחושת השפלה ובושה, פעל באופן אימפולסיבי וביצע את העבירה. **הנאשם ביטא אמפתיה והכרה בפגיעה במתלונן**. שירות המבחן התרשם כי ברקע לביצוע העבירה עמדו רצון בהשגת רווח מהיר, קושי בוויסות דחפים, דפוסיו ההתמכרותיים, קשיים רגשיים, קשרים שוליים והיותו ממוקד בצרכיו. הנאשם ביטא הכרה בקשייו לערוך שינוי בדפוסיו. המשיך בתקופת המעצר לעמוד בקשר עם גורמי הטיפול באישפוזית וביקש להשתלב בקהילה הטיפולית "מלכישוע".

שירות המבחן התרשם שהנאשם צעיר בעל רקע אישי ומשפחתי מורכב, לאחר שנים בהן חווה זרות ודחייה, ללא גורמי תמיכה והכוונה בחייו. כגורמי סיכון להישנות עבריינות מנה שירות המבחן את דפוסיו ההתמכרותיים, קשייו בוויסות דחפים, היותו ממוקד בצרכיו, קשייו הרגשיים, מעורבות והזדהות עם חברה שולית, קושי בהצבת גבולות לעצמו, היעדר גורמי תמיכה והתנהלותו הבעייתית במסגרת האישפוזית. כגורמי סיכוי לשיקום מנה שירות המבחן את היותו ללא עבר פלילי, קבלת אחריות לביצוע העבירה, גילוי אמפתיה לנפגע העבירה, מודעותו לקיומם של דפוסים התמכרותיים ומוטיבציה להשתלב בטיפול ארוך טווח תוך המשך קשר עם גורמי טיפול.

נוכח ההתרשמות ממוטיבציה כנה להשתלב בטיפול בתחום ההתמכרויות וההערכה שטיפול אינטנסיבי יוכל להביא להפחתת הסיכון, שירות המבחן המליץ על שילובו בטיפול במסגרת הקהילה הטיפולית "מלכישוע". לאחר קשיים במימון התשלום הראשוני לשם קבלתו, **ביום 26.2.20 הנאשם נקלט בטיפול בקהילה הטיפולית "מלכישוע"**.

במהלך תקופת הטיפול, לאחר ששהה בקהילה כשלושה חודשים בלטה קשיים תפקודיים, אך התקיימה מוטיבציה מתמשכת לטיפול ולהתקדמות. שיתף בפתיחות ובכנות במפגשים הפרטניים וגורמי הטיפול התרשמו שהנאשם בעל כוחות פנימיים ליצירת קשרים וגיוס משאבים לטובת קידום צרכיו, לצד נטייה לחזרה למקומות בהם פוגע בעצמו. במפגשים הקבוצתיים יצר בתחילה קשרים לא מטיבים, ואולם הצליח בהמשך לבחון מחדש את הקשרים שיצר ולבחור קשרים חיוביים יותר. תפקודו בשלב זה הוגדר כבלתי יציב וגורמי הטיפול העריכו שהוא זקוק לגבולות ברורים כדי להתקדם בדרכו.

לאחר שהנאשם שהה בקהילה כשמונה חודשים, שהותו בקהילה לוותה בתנודתיות ובקושי בהכלת גבולות הטיפול, שבא לידי ביטוי באירועים חריגים וקשיים תפקודיים, לצד מוטיבציה גבוהה ותובנות הנוגעות למצבו. התהליך המתמשך של מתן אמון בצוות הטיפולי אפשר לו לצלוח את המהמורות ולהתקדם בשלבי הטיפול.

במפגשים הפרטניים שיתף פעולה באופן משמעותי. במפגשים הקבוצתיים הוא תפס מקום משמעותי ועמדוטי סיעו לקבוצה לקדם עמדה פתוחה ומכילה. הוא מביא קול בוגר וניכר שעבר הליך רגשי בטיפול. עבר תהליך משמעותי מבחינה חברתית וניכרת יכולתו להבעת רגשותיו, מודעות למצבו והתרחקות ממצבי סיכון.

בתום שנה בטיפול בקהילה הנאשם נמצא בשלב ג' בטיפול, ועתיד לעבור להמשך הטיפול בהוסטל. חודשי הטיפול האחרונים אופייני בקושי בשמירה על נהלי הקהילה ותחושת שחיקה מצד הנאשם, אך נחישותו לסיים את הטיפול אפשרה לו להגיע לסיום התהליך כראוי. התהליך הטיפולי בקהילה אופיין בראשיתו בקשיים רבים, ואולם הוא מצוי בתהליך שינוי פנימי מעמיק ועורך מאמצים רבים למרות קשייו לשקם את חייו.

בתסקיר המסכם דווח שהנאשם סיים את שילובו בקהילת "מלכישוע" והשתלב בטיפול המשך בהוסטל ביום 23.2.21. בתקופת ההוסטל הוא עובד למחיתו והוא משתתף בקבוצות טיפוליות. הנאשם השתלב בצורה טובה בהוסטל ועושה את המוטל עליו. מתמיד בעבודתו ומשתתף בקבוצות טיפוליות, וניכר שמצליח להיעזר בשיח הטיפולי לצורך עריכת שינוי בהתנהגותו ובדפוסיו. לאורך הטיפול הנאשם הגביר מודעותו לגורמי הסיכון במצבו.

הנאשם מסר שבכוונתו לשכור דירה עם בוגרי קהילה נוספים בעיר עפולה ולהמשיך במקום העבודה שם חש סיפוק. הנאשם תאר שהטיפול סיע לו להגביר מודעותו לנסיבות מעורבותו בעבירה והתנהלותו הבעייתית באותה עת וחש שכיום יש בידיו כלים להתמודדות יעילה עם משימות חייו ובניית עתידו. ביטא חשש מפני עונש של מאסר בפועל ואף בעבודות שירות נוכח הפגיעה הצפויה בהמשך שיקומו.

להערכת שירות המבחן בסיכום ההליך, הסיכון להישנות התנהגות אלימה בעתיד הוא ברמה בינונית ומידת החומרה הצפויה היא ברמה בינונית אף היא. **שירות המבחן התרשם שבמהלך התקופה חלה הטבה הדרגתית במצבו, כשהוא מצוי בתהליך של שינוי פנימי מעמיק ועורך מאמצים רבים לשקם את חייו וכי הסיכון להישנות ביצוע עבירות פליליות בעיתוי הנוכחי פחת.** נוכח ההליך הטיפולי המשמעותי שעבר ונזקקותו להמשך עזרה והכוונה, המליץ שירות המבחן להטיל על הנאשם צו מבחן למשך שנה. להערכתם עונש מאסר, אף בעבודות שירות, עלול לפגוע בהישגיו ובהליך השיקום ולהביא לנסיגה במצבו בכל מישורי חייו. לאור החשיבות שהנאשם מייחס לקיום חיים עצמאיים והמשך השתלבות בעבודה לאחר סיום ההוסטל, **המליץ שירות המבחן להטיל על הנאשם צו של"צ בהיקף של 300 שעות, לצד מאסר על תנאי ופיצוי.**

טיעוני הצדדים

5. לטענת ב"כ המאשימה עו"ד איריס פיקר, הנאשם פגע בערכים מוגנים שהם ביטחון, שלמות גופו וקניינו של קטין, בנוסף לשמירה על הסדר הציבורי. עבירת השוד מאגדת את הפן האלים ואת הפן הרכושי במטרה להשגת רווח קל בדרך עבריינית תוך איום ופגיעה באנשים תמימים, והדבר חמור אף יותר כאשר מדובר בקטין. תחושת האימה וחוסר האונים מותירים לא פעם צלקות נפשיות. הנאשם היה מצויד בסכין מבעוד מועד והדבר מצביע על תכנון מוקדם. לא נגרם נזק בפועל אך פוטנציאל הנזק, הן הגופני והן הנפשי קיים ובעיקר כאשר הנאשם איים באמצעות סכין במהלך השוד. שוד של טלפון נייד מעלה בנוסף גם פגיעה בפרטיות. הסיבה שהנאשם ביצע את העבירה היא רווח כספי קל. המאשימה עתרה למתחם עונש הנע בין שנתיים ל-5 שנות מאסר בפועל.

הנאשם התקבל לטיפול בקהילה ביום 26.2.20, שהותו בקהילה התאפיינה בתנודתיות במצבו לצד הליך שיקום משמעותי. ביום 26.2.21 השתלב בהצלחה בהוסטל. רמת הסיכון להישנות התנהגות אלימה נותרה בינונית ותוצאותיה צפויות להיות ברמה בינונית. שירות המבחן התייחס להערכת הסיכון שלו לדפוסים ההתמכרותיים,

לקשיים בוויסות, להיותו ממוקד צרכיו, ולהיעדר מקורות תמיכה. כן צוין שהוא מגלה אמפתיה למתלונן והכרה בחומרת מעשיו. שירות המבחן שגה כשציין שלנאשם אין עבר פלילי. בסיכום סבר שירות המבחן שחלה הטבה במצבו והוא מצוי בשיקום מעמיק והעריך שעבודות שירות יביאו לרגרסיה במצבו ולכן המליץ על מבחן, של"צ וענישה נלווית. המאשימה התנגדה להמלצת שירות המבחן, כיוון שיש לאזן בין שיקולי השיקום לשיקולי הלימה והרתעה במובן שיוטל עונש מאסר בפועל בחריגה ממתחם העונש. שיקולי שיקום נמדדים בסיכויים עתידיים, ושירות המבחן מצא שהסיכון להישנות מעורבות היא ברמה בינונית. מדובר בשוד חמור, הליך השיקום לא היה חף מבעיות, כולל התנהגות אלימה עד שביקשו לעצור אותו עד לתום ההליכים והוא אכן נעצר מחדש, ובהמשך שוחרר שוב לטיפול בקהילה. התסקיר אינו משקלל את הקשיים והכשלים שהיו במהלך הטיפול. כיוון שהמאשימה מכירה בדרך החיובית שעשה הנאשם בשיקום, עתרה להטיל עליו עונש של 20 חודשי מאסר בפועל ופיצוי משמעותי לנפגע העבירה.

6. לטענת ב"כ הנאשם עו"ד רויטל קוצר, הנאשם הגיע מרקע לא פשוט וללא תמיכה משפחתית, ועם התמכרות קשה לאלכוהול ולסמים. הוא התחנך להשתלב בטיפול לאחר חודשים במעצר, וחודשים נוספים בפיקוח אלקטרוני. הוא ביקש מיוזמתו, כאשר הוא משוחרר, לעשות שינוי כן ואמתי בחייו ולהשתלב בקהילה טיפולית. אכן תחילת הדרך לא היתה קלה, אך כיום - שנה וחצי לאחר מכן ולמרות הקשיים, הוגשו תסקירים חיוביים שמלמדים על מוטיבציה גבוהה להליך הטיפול. הוא עבר את התהליך מבלי שבאו לבקר אותו בקהילה, ללא תמיכה ועדיין התעקש לעלות על דרך המלך. הוא אדם שראוי לחמלה וראוי שתינתן לו הזדמנות נוספת להשתלב באורח חיים נורמטיבי. עבירות חמורות מאלה הסתיימו בעונשי עבודות שירות. בתיק זה לא הוגש תסקיר קורבן, ואף שאפשר להבין שמדובר באירוע שאינו פשוט, לא נגרם לו נזק, הטלפון הושב לו מידית, הנאשם נעצר למחרת היום, הודה בהזדמנות הראשונה ולקח אחריות מלאה על מעשיו. המדינה הסכימה להפנות את הנאשם לקהילה טיפולית, אשר מטרתו היא לקחת את אותם אנשים שהרקע לביצוע העבירות הוא סמים ואלכוהול ולמנף זאת להליך טיפולי. כאשר זה מצליח וכל התסקירים חיוביים, אז טיעון המאשימה למאסר בפועל מהווה מסר לנאשמים שגם אם יעברו הליך שיקומי משמעותי, הם עלולים לשוב אל מאחורי סורג וברית. מובן ששליחתו למאסר תדרדר אותו לחזרה לחיים פליליים. עברו הפלילי של הנאשם כולל עבירת היעדרות מהשירות והליך בבית המשפט לנוער שהסתיים ללא הרשעה, בגיל 15 והתיישן בשנת 2018. הנאשם הגיע להליך במצב קשה, נוכח התמכרותו, והיום הוא במקום אחר. התסקיר המסכם מאוד חיובי, הוא סיים את הטיפול בקהילה, נמצא לקראת סוף הטיפול בהוסטל, עובד למחיתו, משתתף בקבוצות טיפוליות ומצוי בהליך שיקום אינטנסיבי ומשמעותי. הנאשם עורך מאמצים לעבור שינוי אמיתי, לוקח אחריות למעשיו, מביע חרטה ולא הסתבך בפלילים במשך שנתיים. בנסיבות אלה, עתרה ההגנה לאמץ את המלצות שירות המבחן.

7. הנאשם טען שלפני שנתיים בעת שהחל ההליך, הגיע מהמעצר מזוקן, עם שיער פרוע, בגדים מלוכלכים, היה בנקודה שחיו לא עניינו אותו, היה שבור נפשית וכל שרצה זה לשתות אלכוהול ולצרוך סם. זה מה שהניע אותו. עבר דרך בשנתיים האחרונות, הגיע לקהילה, ערך שיחות עם מטופלים חדשים וקידם אותם. הוא הולך לעבודה עם בגדים מכופתרים, ודואג לאסתטיקה שלו. בטיפול בקהילה, התפרק נפשית, למד לדבר עם אנשים, לקבל מרות וסמכות, למד לקחת אחריות למעשיו, לנהל סדר יום, להבין שחריגה מסדר היום עלולה לדרדר את מצבו, מבין שחייב לעמוד בזמנים. מפה מתכוון לצמוח ולעזור לאנשים. ביקש לבצע של"צ כיוון שאינו יכול לחזור לשכונה שלו. רוצה לסיים את ההוסטל להמשיך לגור בעפולה קרוב לקהילה. מתבייש במה שעשה.

דין - קביעת מתחם העונש ההולם

8. כתב האישום מתאר אירוע אחד, ומכאן שיש לקבוע בגינו **מתחם עונש הולם אחד**.

הערכים החברתיים אשר נפגעו בעבירת השוד הם בטחון הציבור, לצד הסדר הציבורי וקניינו של אדם. עבירת שוד של קטין עובר אורח, טומנת בחובה פוטנציאל פגיעה רב בערכים המוגנים של הגנה על שלום הציבור והגנה על הזכות לביטחון אישי - ובכלל זה הגנה על שלומם ועל תחושת הביטחון של קטינים הנעים במרחב הציבורי. בעבירת השוד יש אף כדי לזרוע פחד ולפגוע בתחושת הביטחון של הציבור בכללותו. זאת בנוסף לשמירה על זכות הקניין. עבירת השוד מאגדת בקרבה את הפן האלים עם הפן הרכושי, ויש בה איום מובנה על גופו, כבודו, קניינו ושלמות נפשו של הקורבן. עבירת השוד מתבצעת מתוך מטרה להשיג רווח קל בדרך עבריינית, תוך איום או פגיעה באנשים תמימים, ובכך פוגעת בסדר הציבורי. תחושת האימה וחוסר האונים שבה שרוי קורבן עבירת השוד, והחשש לחייו, מותירים בו לא פעם צלקות נפשיות חמורות לאורך תקופה ארוכה ומערערים את ביטחונו האישי (ע"פ 8660/10 פלוני נ' מדינת ישראל [17.5.11], ע"פ 9094/12 טספאי נ' מדינת ישראל [28.4.13], ע"פ 9079/16 מיארה נ' מדינת ישראל [9.3.17]).

בית המשפט העליון עמד לא אחת על חומרתה הרבה של עבירת שוד ועל הצורך להיאבק במבצעה תוך הטלת עונשים משמעותיים.

על חומרת עבירת השוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 402(ב) בחוק העונשין, ניתן ללמוד אף מהעונש המרבי אשר קבע המחוקק לצדה, של 20 שנות מאסר.

9. בבחינת **מידת הפגיעה בערך המוגן** יש לתת את הדעת לכך שבעבירות השוד קיימים מדרגי ביניים של חומרה, ובמסגרת זו יש לבחון את מידת התכנון והתחכום; מספר המשתתפים במעשה; טיב ושווי הרכוש שנשדד (רכב, כסף מזומן, תכשיטים, אופניים או קורקינט חשמליים, טלפון סלולרי); מקום ביצוע העבירה (בית מגורים, סניף בנק, חנות נוחות, קיוסק, רחוב); האם נעשה שימוש בנשק קר או חם (אקדח, סכין, חפץ דמוי אקדח), האם הופעלה אלימות פיזית ובאיזו מידה; זהות הקורבן (קשישים, עובדי לילה, נהגי מוניות, בני נוער); הנזקים שנגרמו ועוד.

במקרה זה מידת הפגיעה בערך המוגן היא **בינונית**. הנאשם איים על המתלונן, שהינו קטין, באמצעות סכין, ודרש ממנו את הטלפון הנייד שלו ואת הקוד הסודי. לאחר שנטל ממנו את הטלפון ואת הקוד אמר לו לברוח מהמקום. מעשה השוד בוצע ללא שימוש באלימות פיזית ואולם השימוש בסכין תוך קירובה למתלונן, סיכנו את המתלונן בפגיעה משמעותית, והיה בהם אף כדי להטיל על המתלונן אימה ופחד. ביצוע שוד כלפי קטין מחמיר את הפגיעה בערך המוגן.

10. במסגרת **הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה**, יש לתת את הדעת לכך שהנאשם הצטייד מבעוד מועד בסכין שבאמצעותה ביצע את השוד ויש בכך כדי להצביע על תכנון. הנאשם הלך מאחורי נפגע העבירה - קטין כבן 15, בשעת ערב ברחוב, הוציא סכין מכיסו, קירבה אל המתלונן ודרש ממנו את הטלפון הנייד ואת הקוד הסודי. המתלונן מסר לנאשם את הטלפון ואת הקוד הסודי, הנאשם הורה לו לברוח מהמקום, והמתלונן עשה כן. פוטנציאל הנזק מביצוע עבירת השוד הוא משמעותי שכן לא ניתן לצפות כיצד יתפתח אירוע אלים במהלך שוד, אשר יכול היה להסלים עד כדי פגיעה חמורה בגוף, וזאת גם אם הנאשם, אשר אחז בסכין, לא רצה בכך. הנזק שנגרם בפועל לא כולל נזק ממוני שכן הטלפון הנייד הושב למתלונן, ואולם מובן שהמתלונן, קטין שהלך לתומו ברחוב, חווה עוגמת נפש ובהלה. גניבה של טלפון סלולרי והקוד הסודי מהווה גם פגיעה משמעותית בפרטיות. הסיבות שהביאו את הנאשם

לבצע את העבירה קשורות בבצע כסף בנוסף לקושי בוויסות דחפים, התמכרות לאלכוהול וקשרים שוליים.

11. בחינת **מדיניות הענישה הנוהגת** מעלה כי במקרים דומים הוטלו על נאשמים עונשי מאסר במנעד רחב כמפורט להלן:

א. בע"פ 3658/14 **ילסייב נ' מדינת ישראל** (23.1.15), נדחה ערעור נאשם שהורשע על פי הודאתו בעבירה של שוד בנסיבות מחמירות. הנאשם הצטייד בסכין מטבח ארוכה, הבחין במתלוננת שפתחה את דלת מכוניתה בחניון בקניון, התקרב אליה, שלף את הסכין, נופף בה לעברה, איים שיפגע בה ודרש ממנה כסף. המתלוננת מסרה לו את הטלפון הנייד. הנאשם איים עליה שוב ונמלט. עוברי אורח דלקו אחריו, תפסו אותו והשיבו את הטלפון למתלוננת. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש הנע בין 3 ל-6 שנות מאסר בפועל**. הנאשם בעל עבר פלילי ישן, נדון ל-4 שנות מאסר בפועל.

ב. בע"פ 6453/18 **שואהנה נ' מדינת ישראל** (7.3.19), נדחה ערעורו של נאשם שהורשע על פי הודאתו בעבירות של שוד בנסיבות מחמירות ושהייה בישראל שלא כדין. הנאשם ואחר הבחינו בקטין יושב ומחזיק בטלפון נייד, האחר איים על הקטין ודרש שיביא את הדברים, והנאשם הוציא סכין והתקרב אל הקטין. האחר חטף מידו של הקטין את מכשיר הטלפון ונטל ממנו תעודות מזהות, שעון וסך של 70 ₪. הנאשם ניסה לתלוש שרשרת זהב מצווארו של המתלונן ללא הצלחה והמתלונן מסר אותה לנאשם. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש הנע בין 3 ל-6 שנות מאסר בפועל**. הנאשם, בעל עבר פלילי לא מכביד, נדון לעונש של 4 שנות מאסר בפועל (50 חודשים כולל הפעלת מאסר על תנאי).

ג. בע"פ 6001/13 **קסה נ' מדינת ישראל** (29.1.14), נדחה ערעורו של נאשם שהורשע בניסיון שוד בנסיבות מחמירות. הנאשם הגיע לחנות נוחות כשהוא שתוי ומחזיק על גופו סכין מתקפלת. כשסירב המוכר למכור לו בקבוק בירה, שלף הנאשם מכיסו את הסכין, הניף אותה, איים עליו בתנועות של דקירה ודרש ממנו שייתן לו כסף. המתלונן לא הצליח לפתוח את הקופה ולבסוף נמלט הנאשם מהמקום. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש בין 2 ל-5 שנות מאסר בפועל**. הנאשם בגיר צעיר, בעל עבר פלילי נידון ל-33 חודשי מאסר בפועל.

ד. בע"פ 7459/12 **שיבר נ' מדינת ישראל** (20.6.13) התקבל ערעורו של נאשם אשר הורשע בעבירת שוד בנסיבות מחמירות. הנאשם נכנס לפנות בוקר לחנות בתחנת דלק כשפניו מכוסות בכובע גרב, הציג למוכר סכין, מסר לו שקית והורה לו למלא בה את תכולת הקופה. המתלונן מסר לנאשם כ-900 ₪, וכן כמאה קופסאות סיגריות. טרם יציאתו מן החנות התרה במתלונן שלא ללחוץ על לחצן המצוקה ואיים עליו. הנאשם סובל מהתמכרות להימורים, החל בהליך שיקומי בכלא. נוכח שיקומו האפשרי הקל בית המשפט העליון בעונשו והעמידו על **24 חודשי מאסר** (חלף 30 חודשי מאסר).

ה. בע"פ 4841/13 **ספי נ' מדינת ישראל** (6.2.14), נדחה ערעורם של שני נאשמים שהורשעו על פי הודאתם בעבירה של שוד בנסיבות מחמירות. הנאשמים שוטטו בקניון והבחינו במתלונן שעבד במקום. בהמשך עקבו אחרי המתלונן ביציאתו מהקניון, אחד הנאשמים ביקש ממנו להתלוות אליו לפארק סמוך. המתלונן התלווה לנאשמים, וכאשר הגיעו לפארק, אחד הנאשמים תפס את

המתלונן מאחור והשני היכה אותו בחזה ובפניו ונטל את הטלפון מכיסו. בית המשפט קבע **מתחם עונש הנע בין שנה ל-4 שנות מאסר בפועל**. הנאשם 1, צעיר ללא עבר פלילי אשר חלקו בעבירה היה קטן יחסית, נדון לעונש של **18 חודשי מאסר בפועל**. הנאשם 2 בעל עבר פלילי, אשר חלקו דומיננטי יותר, נדון לעונש של **30 חודשי מאסר בפועל**.

ו. בע"פ 936/14 **אברהם נ' מדינת ישראל** (31.8.14), נדחה ערעורו של נאשם שהורשע לאחר ניהול הוכחות בעבירה של שוד בנסיבות מחמירות. הנאשם הבחין במתלונן שצעד ושוחח בטלפון, הגיח מאחוריו ביחד עם שלושה אחרים והיכה את המתלונן באגרופו. המתלונן נפל ארצה, הנאשם נטל את הטלפון והעבירו לאחרים. בהמשך, ניסה הנאשם לחנוק אותו באמצעות שרשרת. המתלונן החל להימלט והנאשם דלק אחריו למרחק קצר. בית המשפט קבע **מתחם עונש הנע בין 6 ל-24 חודשי מאסר בפועל**. הנאשם צעיר ללא עבר פלילי נדון לעונש של **20 חודשי מאסר בפועל**.

ז. בת"פ (מח' מר') 9291-04-20 **מדינת ישראל נ' בלטה** (5.1.21) הורשע נאשם בעבירה של שוד בנסיבות מחמירות והפרעה לשוטרי. הנאשם הצטייד בסכין, והסתיר את פניו, הגיע לחנות מכולת, קירב את הסכין לצווארו של המתלונן, ובאימים דרש ממנו סיגריות וכסף. המתלונן מסר לו 220 חפיסות סיגריות ו-320 ₪. נקבע **מתחם שבין 22 ל-52 חודשי מאסר בפועל**, והנאשם, בעל עבר פלילי קל, נדון לעונש של **26 חודשי מאסר בפועל**.

12. בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין (סעיף 40 יג'), אני קובע כי **מתחם העונש ההולם הוא החל מ-18 ועד ל-42 חודשי מאסר בפועל**.

חריגה מהמתחם משיקולי שיקום

13. כידוע, בית המשפט רשאי לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום. ככלל, הפרמטרים המרכזיים אשר מצביעים על סיכויי שיקום הם המוטיבציה שהפגין הנאשם להשתקם; הליך של גמילה מהתמכרות שהוא עובר; השתלבות מוצלחת בהליכים טיפוליים שונים; אינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך החשיבה; הבעת חרטה כנה על המעשים והפגנת אמפתיה כלפי נפגעי העבירה (במקרה שבו קיים נפגע עבירה). בהקשר זה נקבע בפסיקה כי שילוב בין שינוי מהותי בהתייחסות הרגשית לאירוע העבירה המתבטא בנטילת אחריות, כפרה והבעת אמפתיה לנפגעי העבירה לבין אינדיקציות אובייקטיביות לקיומו של תהליך שיקומי-טיפול מוצלח וחזרה לדרך הישר, עשויים להצביע על "סיכוי של ממש לשיקום" כלשונו של סעיף 40ד(א) לחוק. דברים אלה זוכים למשנה תוקף מקום בו מדובר באדם צעיר ונעדר עבר פלילי (ראו דברי כב' השופטת ד' ברק ארז בע"פ 6637/17 **קרנדל נ' מדינת ישראל** [18.4.18]). בכל הנוגע למידת החריגה מהמתחם, ככלל קיימת קורלציה בין מידת השיקום, לבין מידת החריגה מהמתחם.

14. במקרה הנוכחי, המסקנה היא כי אכן הנאשם השתקם, או לכל הפחות יש סיכוי של ממש שישתקם, כדרישת סעיף 40ד' בחוק העונשין. כפי שעולה מתסקירי שירות המבחן, הנאשם ביקש להשתלב בטיפול גמילה מסמים ומאלכוהול במסגרת קהילה טיפולית והופנה כבר בחודש נובמבר '19 לאישפוזית של קהילת מלכישוע, ואולם בתוך זמן קצר הושעה מהטיפול. הוא השתלב מחדש באישפוזית אך הטיפול בו הופסק והוא נעצר עד לתום ההליכים כנגדו. בתקופת המעצר הנאשם עמד בקשר עם גורמי הטיפול באישפוזית וביקש הזדמנות נוספת להשתלב בקהילה הטיפולית וביום 26.2.20 הנאשם

שולב בטיפול בקהילת "מלכישוע". למרות קשיים שעלו לאורך הטיפול בקהילה, ניכרה מוטיבציה מתמשכת לטיפול ולעריכת שינוי בדפוסיו, כאשר במסגרת הטיפול הפרטני שיתף פעולה בפתיחות תוך התבוננות על החלקים המורכבים בעולמו וקשריו המשפחתיים והשפעתם על התפתחותו. בנוסף גברה יכולתו ליצירת קשרים מטיבים במסגרת הקהילה, ובמסגרת הטיפול הקבוצתי הוא תפס מקום משמעותי ועמדותיו סייעו לקבוצה להגיע לעמדה פתוחה ומכילה, מבטא יכולת להבעת רגשותיו, מודעות למצבו והתרחקות ממצבי סיכון. להתרשמות גורמי הטיפול בקהילה, הנאשם מצוי בתהליך של שינוי פנימי מעמיק ועורך מאמצים רבים, על אף קשייו לשקם את חייו. מתן האמון בגורמי הטיפול סייע לו לצלוח את המהמורות ולהתקדם בשלבי הטיפול.

ביום 23.2.21 הנאשם שולב בטיפול המשך בהוסטל, דווח שהוא השתלב באופן חיובי, עובד למחיתו, משתתף בקבוצות טיפוליות, שבמסגרתן הוא משתף באתגרים עמם מתמודד ביומיום, ולהערכת גורמי הטיפול מגביר את מודעותו לגורמי הסיכון במצבו. לאחר סיום הטיפול בהוסטל, הנאשם אמור להיות משולב בהמשך טיפול ביחידה לטיפול בהתמכרויות. הנאשם עומד בקשר רציף עם שירות המבחן, שיתף שבכוונתו להתמיד בעבודתו בהווה סיפוק ולתפוסתו היא מהווה מנוף לניהול אורח חיים נורמטיבי, וכן להשתלב בהמשך טיפול במסגרת היחידה העירונית.

שירות המבחן ציין אמנם את הערכתו כי רמת הסיכון להישנות התנהגות אלימה נותרה בינונית, ואולם בתקופת האבחון חלה הטבה הדרגתית במצבו והוא מצוי בתהליך של שינוי פנימי מעמיק כאשר הסיכון להישנות ביצוע עבירות פחת בעיתו זה. שירות המבחן מצא חשיבות בהמשך מעורבותו בענייניו של הנאשם כגורם טיפולי סמכותי ולשם מעקב אחר הליך שיקומו ולפיכך המליץ על הטלת צו מבחן למשך שנה. בנוסף המליץ שירות המבחן להטיל על הנאשם צו של"צ וזאת לנוכח הערכה שעונש מאסר, אף אם לריצוי בעבודות שירות, עלול להביא לנסיגה במצבו.

בנסיבות הללו סבורני ששיקומו של הנאשם, אף שלא היה חף מקשיים וידע עליות ומורדות, קידם את מצבו באופן משמעותי, עסק בתחום ההתמכרות וזיהוי מצבי סיכון, ולהערכת גורמי הטיפול הנאשם מצוי בהליך שיקום אינטנסיבי ומשמעותי, חלה הטבה הדרגתית במצבו והוא מצוי בתהליך שינוי פנימי מעמיק ועורך מאמצים לשיקום חייו. בנסיבות אלה, על פי הוראות סעיף 40 ד' בחוק העונשין, המסקנה היא שהנאשם השתקם, ולכל הפחות יש סיכוי של ממש שהנאשם ישתקם, באופן אשר מצדיק חריגה ממשית ממתחם העונש ההולם. אף המאשימה בטיעוניה הסכימה לכך שניתן לחרוג לקולה מהרף התחתון של המתחם, אם כי לשיטתה לא עד כדי עבודות שירות.

משנקבע כי קיימת הצדקה לחריגה לקולה ממתחם העונש ההולם, סבורני שיש מקום לגזור על הנאשם עונש "על פי שיקולי שיקומו" כלשון סעיף 40 ד' בחוק, קרי: להטיל על הנאשם עונש שאינו כולל מאסר מאחורי סורג ובריא, וזאת מתוך הכרה בכך ששיקומו של הנאשם מהווה אף אינטרס ציבורי. בהקשר זה נתתי דעתי אף לכך שהעבירה שבה הורשע הנאשם, בנסיבותיה, על אף חומרתה היחסית, אינה נמצאת ברף חומרה גבוהה שבו חריגה ממתחם העונש ההולם תוביל לפגיעה באינטרס הציבורי ובשיקולי ההלימה וההרתעה.

יצוין כי במקרים דומים של חומרה, בתי המשפט לא אחת חרגו לקולה ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום ונמנעו מהטלת עונש של מאסר בפועל (ראו למשל ע"פ 1392/20 **גאבר נ' מדינת ישראל** [24.6.20]; ת"פ (מח' י-ם) 10159-04-18 **מדינת ישראל נ' אדלבי** [25.2.20]; ת"פ (מח' מר') 49362-08-18 **מדינת ישראל נ' הדר** [7.7.20]).

עוד נתתי דעתי לתיקון 133 לחוק העונשין אשר מאפשר להטיל עונש של תשעה חודשי עבודות שירות. התיקון לחוק אימץ את דוח הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים בראשות כב' השופטת דליה דורנר (2015), אשר מצא כי שיקום בקהילה באמצעות ענישה של עבודות שירות וצווי מבחן צפוי להפיק תוצאות טובות יותר מאשר שימוש נרחב יותר במאסרים בפועל. דברי ההסבר להצעת חוק העונשין (נשיאת מאסר בעבודות שירות - הוראת שעה), תשע"ז-2016, ה"ח הממשלה 1091 (14.11.16) מציינים כי תיקון החוק צפוי להביא לצמצום השימוש במאסרים במקרים שבהם המאסר אינו הכרחי לצורך הגבלת יכולתו של העבריין לביצוע עבירות וכן לגבי עבריינים שהמסוכנות שלהם לחברה אינה גבוהה. גישה זו אף עולה בקנה אחד עם הנחית פרקליט המדינה מס' 9.14.1 בנושא "מדיניות התביעה בענין הטלת עונש מאסר בעבודת שירות לתקופה העולה על שישה חודשים" (מיום 26.3.19) אשר מאמצת את מסקנות דוח ועדת דורנר בנושא זה (פסקה 9(ג) להנחיה). ברוח דברים אלה, ראוי להפנות מהעת האחרונה אף לדוח הצוות הבין-משרדי לבחינת חלופות לעונש המאסר, בראשות המשנה ליועמ"ש עו"ד עמית מררי (יולי 2021).

סבורני כי המקרה הנוכחי הוא מקרה של הצלחה שיקומית אשר מצדיק מתן בכורה לשיקול השיקומי והימנעות מהטלת עונש מאסר מאחורי סורג ובריא. בהעדפת השיקול השיקומי על פני הטלת מאסר מאחורי סורג ובריא, יש גם מסר לנאשם ולאחרים, שלפיו התמדה והצלחה בהליך שיקומי משמעותי וממושך בקהילה טיפולית, על אף המהמורות שבדרך, נושאות עמן פירות בשלב גזירת הדין. עם זאת, סבורני כי עונש של של"צ, כהמלצת שירות המבחן וכעתירת ההגנה, יוביל לפגיעה בלתי מידתית בעקרונות ענישה נוספים של הלימה והרתעת היחיד וזאת בפרט נוכח עמדת שירות המבחן כי הסיכון במצבו של הנאשם להישנות התנהגות אלימה, נותר ברמה בינונית. עונש של צו של"צ אף עלול לפגוע בהפנמת החומרה שבמעשי הנאשם אשר מהווה חלק מתהליך השיקום (ראו דברי כב' השופט א' שטיין בע"פ 1392/20 גאבר נ' מדינת ישראל (פיסקה 3) [24.6.20]).

גזירת העונש המתאים לנאשם

15. בגזירת העונש המתאים לנאשם, יש להתחשב **בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה**. במסגרת זו מן הראוי לתת את הדעת לכך שהנאשם בן 23, אשר גדל ברקע משפחתי מורכב, התמודד עם מעברים רבים ועם תחושת זרות ודחייה חברתית, ומגיל צעיר חבר לחברה שולית והחל לצרוך אלכוהול וסמים. למרות קשייו המתוארים הצליח לגייס כוחות ולהשלים 12 שנות לימוד ושירות צבאי. סבורני שלנסיבות חייו השפעה על הדפוסים ההתמכרותיים והשוליים שפיתח ועל ביצוע העבירה. עונש מאסר בפועל לנשיאה מאחורי סורג ובריא, עלול להוביל לקטיעת הליך השיקום, וזאת נוכח הליך השינוי שאותו עובר והמוטיבציה שלו לקיום אורח חיים נורמטיבי. הנאשם הודה ונטל אחריות למעשיו בעבירה, הביע חרטה וביטא אמפתיה כלפי נפגע העבירה והכרה בפגיעה בו. הנאשם הביע נכונות להשתלב בטיפול גמילה ולעריכת שינוי באורח חייו כבר בשלב המעצר, ועל אף קשיים שהיו לו בתחילת הטיפול בו, הוא גילה מוטיבציה גבוהה והצליח לסיים את הטיפול בקהילה ולהשתלב בהוסטל לטיפול המשך. הנאשם מתמיד בעבודתו ומשתף פעולה בטיפול.

מגיליון רישומו הפלילי עולה שבעברו הרשעה בגין היעדרות מהשירות משנת 2018 והליך אשר הסתיים בדרכי טיפול מבית המשפט לנוער בגין שתי עבירות שוד בנסיבות מחמירות ועבירות נלוות משנת 2015. נתתי דעתי לחלוף הזמן של למעלה משנתיים מאז ביצוע העבירה, ולתקופה בת כשלושה חודשים בה שהה הנאשם במעצר.

16. עוד יש לתת את הדעת לשיקול **הרתעת היחיד** בגדרו של המתחם, וזאת בשים לב לכך שאף לאחר הטיפול אותו עבר הנאשם, מעריך שירות המבחן כי רמת הסיכון להישנות התנהגות אלימה נותרה

ברמה בינונית וכי תוצאותיה צפויות להיות ברמה בינונית, וכי הוא טרם סיים את הליך השיקום בו מצוי כיום.

17. באיזון בין השיקולים השונים, סבורני כי יש לגזור על הנאשם עונש מאסר לנשיאה בדרך של עבודות שירות, לתקופה המרבית, תוך חריגה ממשית ממתחם העונש. זאת לצד עונש מאסר מותנה ופיצוי למתלונן בגין הנזק שנגרם לו.

סוף דבר

18. אשר על-כן, הנני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

- א. **9 חודשי מאסר אשר יינשאו בדרך של עבודות שירות.** עבודות השירות תבוצענה בהתאם להמלצת הממונה על עבודות השירות. תחילת עבודות השירות ביום 1.11.21.
- ב. 9 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך 3 שנים מהיום כל עבירת אלימות או רכוש מסוג פשע.
- ג. פיצוי בסך 3,000 ₪ למתלונן. הפיצוי יופקד במזכירות בית המשפט ב-6 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, שהראשון שבהם ביום 1.10.21. אם לא ישולם תשלום כלשהו במועדו, תעמוד היתרה לפירעון מיידי.
- ד. צו מבחן למשך שנה מהיום. מובהר לנאשם כי אם לא יבצע את צו המבחן כנדרש, ניתן יהיה להפקיעו ולשוב ולגזור את דינו.

מזכירות בית המשפט תמציא העתק גזר דין לשירות המבחן ולממונה על עבודות השירות.

זכות ערעור לבית-המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתן היום, ג' תשרי תשפ"ב, 09 ספטמבר 2021, בנוכחות הצדדים.